

Awanse naukowe

Tytuł profesora nauk społecznych dla Elżbiety Kowalskiej-Dubas

Dnia 13 maja 2019 r. nominację profesorską otrzymała znana i ceniona w środowisku andragogów i gerontologów prof. dr hab. Elżbieta Dubas.

Jej aktywność naukowo-dydaktyczna jest związana z Uniwersytetem Łódzkim. W 1980 r. ukończyła studia na kierunku pedagogika, pod kierunkiem prof. Olgi Czerniawskiej przygotowała pracę magisterską pt. „Dorośłość i jej osiągnięcia w opiniach młodych dorosłych”. W tym samym roku została zatrudniona w tej uczelni jako asystentka w Zakładzie Oświaty Dorosłych. W 1988 r. również pod kierunkiem prof. Czerniawskiej przygotowała dysertację doktorską pt. „Potrzeby edukacyjne osób starszych”, na podstawie której otrzymała stopień doktora nauk humanistycznych na UMCS w Lublinie. Ta problematyka do chwili obecnej odgrywa ważną rolę w realizowanych przez nią projektach badawczych. W 2001 r. na podstawie ogólnego dorobku i rozprawy habilitacyjnej pt. „Edukacja dorosłych w sytuacji samotności i osamotnienia” uzyskała na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu stopień doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki-andragogiki. Profesor dr hab. Kowalska-Dubas była zatrudniona na stanowisku profesora nadzwyczajnego w Uniwersytecie Łódzkim. Przez cztery kadencje pełniła funkcję prodziekana Wydziału Nauk o Wychowaniu, była kierownikiem Zakładu Oświaty Dorosłych na tym wydziale w latach 2002–2005, a następnie została kierownikiem Zakładu Andragogiki i Gerontologii Społecznej – stanowisko to piastuje do chwili obecnej.

Przedmiotem zainteresowań naukowo-badawczych prof. dr hab. Kowalskiej-Dubas jest uczenie się i rozwój w okresie dorosłości, a także w późnej dorosłości; tego zakresu dotyczą wszystkie jej publikacje w okresie pobabitycyjnym. Wśród zainteresowań badawczych można wyodrębnić cztery zasadnicze zakresy tematyczne:

- podejście biograficzne w badaniach andragogicznych;
- dorosłość i rozwój jako przedmiot badań andragogiki;
- starość i starzenie się w przestrzeni badawczej geragogiki;
- wybrane konteksty uczenia się i edukacji dorosłych.

Najważniejszym jej osiągnięciem naukowym są badania i publikacje dotyczące podejścia biograficznego w andragogice. Podejmowana problematyka jest merytorycznie pogłębiona, nowatorsko ujmowane są zagadnienia andragogiczne, a teksty oparte na bogatej, aktualnej polskiej i obcej literaturze. Szczególnie ważne dla polskiego środowiska andragogicznego są dokonania prof. dr hab. Kowalskiej-Dubas dotyczące realizowania, popularyzowania badań biograficznych i włączania do nich innych badaczy, m.in. poprzez kierowanie zespołem zajmującym się tymi zagadnieniami.

Jako jedna z pierwszych badaczek podjęła się opisanie czasu w biografii z perspektywy społeczno-kulturowej, ukazując wzajemne związki między czasem, życiem, biografią i uczeniem się. Jest również autorką oryginalnej koncepcji „łańcucha poznania biograficznego” oraz analizy i opracowania narracji autobiograficznej. Zachodzące we współczesnym świecie przemiany społeczno-kulturowe były dla niej inspiracją do rozważań nad zmiennością dorosłości. Przedstawiła tę kwestię również z perspektywy historycznie odmiennych typów społeczeństw, w jakich funkcjonował człowiek dorosły. Na przykładzie charakterystyki rozwojowej i edukacyjnej kategorii wiekowej 50+ oraz podejmowanego w tym czasie kształcenia/uczenia się opracowała autorską pięcioetapową klasyfikację dorosłości, jak również przedstawiła propozycję pięciu ujęć dorosłości, tj. socjologicznego, aksjologicznego, auksologicznego, edukacyjnego i biograficznego.

Badania nad procesem starzenia się i starością ujmowane z perspektywy edukacyjnej są kolejnym obszarem zainteresowań badawczych prof. dr hab. Kowalskiej-Dubas. Ten etap życia – późną dorosłość – postrzega jako rozwojowy i edukacyjny, mający kontekst egzystencjalny i aksjologiczny. Podejmowane przez nią zagadnienia gerontologiczne związane są z aktywnością i aktywizacją osób starszych. Profesor Dubas stara się ukazać starość w wymiarze zarówno obiektywnym, jak i subiektywnym, wskazując na indywidualne jego doświadczanie, zdeterminowane postawą wobec życia i starości, nabywane w procesie całościowego uczenia się i autoformacji.

Kolejnym ważnym obszarem jej zainteresowań naukowych jest szeroko rozumiane uczenie się dorosłych. Podjęła badania nad uniwersalnością myśli Heleny Radlińskiej dotyczące podstaw wychowania, spostrzegania rozwoju człowieka, dorosłości i starości, a także zwróciła uwagę na zagadnienie całościowego uczenia się i uczenia się przez przypadek. Kontynuowała badania nad samotnością i osamotnieniem podjęte w rozprawie habilitacyjnej. Publikacje z tego zakresu są interesujące, zróżnicowane tematycznie, mogą być inspiracją do dalszych badań andragogicznych. Jako specjalistka w zakresie andragogiki i geragogiki regularnie uczestniczy w krajowej dys-

kusji naukowej nad istotnymi zagadnieniami związanymi z teorią i praktyką andragogiczną. Wyrazem tego są nie tylko jej opracowania, ale również udział w czterech edukacyjnych projektach międzynarodowych finansowanych z funduszy EU, w których pełniła funkcję koordynatora merytorycznego po stronie polskiej. Corocznie od 2007 r. przewodniczy w organizowanych cyklicznie na Uniwersytecie Łódzkim konferencjach biograficznych. Ponad 10 lat kieruje projektem krajowym pod nazwą „Biografia i badanie biografii”, mając jednocześnie nad nim merytoryczną pieczę. Jest pomysłodawczynią i współredaktorką serii wydawniczej pod tym samym tytułem. Przez dwa lata była redaktorką naczelną serii wydawniczej Biblioteka Gerontologii Społecznej.

Profesor Kowalska-Dubas jest cenioną promotorką i recenzentką prac doktorskich i habilitacyjnych. Sama była promotorką czterech prac doktorskich. Czynnice uczestniczy w życiu naukowym zarówno w kraju, jak i za granicą. Przyczynia się w ten sposób do upowszechniania wyników swoich analiz naukowych z zakresu andragogiki i geragogiki, inspirując młodszych adeptów nauki do badań w tych subdyscyplinach pedagogicznych. Na uznanie zasługuje jej działalność w zakresie popularyzacji nauki. Współpracuje z uniwersytetami trzeciego wieku w Łodzi i na terenie województwa łódzkiego. Jest członkiem Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego, Akademickiego Towarzystwa Andragogicznego i Polskiego Towarzystwa Gerontologicznego.

Składamy Pani Profesor serdeczne gratulacje z powodu tak ważnego awansu i życzymy dalszych sukcesów naukowych.

Eleonora Sapia-Drewniak

<https://orcid.org/0000-0003-3779-8004>

Uniwersytet Polski